

SLOVENSKI GASILCI V AFGANISTANU

Slovenian firemen in Afghanistan

Bojan Kuntarič*

Uvod

S prizadevanji Slovenije za vstop v Nato in Evropsko unijo je bilo jasno, da bomo morali prevzeti tudi svoj delež v naporih mednarodne skupnosti, da bi zagotovila mir in demokratični razvoj v najbolj nemirnih delih sveta. Tako se je Slovenija pridružila zavezniškim silam v Afganistanu in kmalu je postalo očitno, da moramo poleg vojaške sile v to azijsko državo poslati tudi druge strokovnjake.

Glede na njihovo usposobljenost in izurjenost je bilo samoumevno, da so to naši gasilci. V štirih ciklih se je misije v Afganistanu udeležilo 17 gasilcev, ki so opravljali delo na letališču v Kabulu. Njihovo delo, ki je potekalo v izmenah, je obsegalo različne vrste preventivnih nalog, nalog reševanja oseb in imetja, gašenja različnih požarov, posredovanje ob nesrečah pri izlitju nevarnih snovi, posredovanje pri polnjenju goriva in pri usposabljanju afganistanskih gasilcev.

Za svoje delo so bili slovenski gasilci večkrat pohvaljeni in tudi odlikovani.

Projekt odhoda slovenskih gasilcev so na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje začeli uresničevati

Slika 1. Slovenski gasilec med delom na kontrolnem stolpu na letališču Kabul

Figure 1. A Slovenian fireman at work in the control tower of the Kabul airport

v začetku februarja 2004. Kmalu se je začelo tudi usposabljanje prvega kontingenta, ki naj bi odšel v Afganistan maja, vendar so odhod najprej prestavili na avgust. V resnici pa sta prva slovenska gasilca odšla v to azijsko državo 5. septembra 2004, kar je bil začetek sodelovanja pripadnikov Slovenske vojske kot letaliških gasilcev na letališču v Kabulu.

V okviru takratnih zakonskih določil je na misijah v tujini lahko sodelovala izključno Slovenska vojska. Gasilci so bili prej sicer zaposleni na civilnem področju, pred odhodom v Afganistan pa so se zaposlili v Slovenski vojski.

Slovenski gasilci so zagotavljali varnost na letališču v Kabulu, ki je najpomembnejša vstopna točka za vso logistiko zavezniških sil.

Poklicni in prostovoljni gasilci

Pri napotitvi slovenskih gasilcev je URSZR izhajala s stališča, da morajo na misiji sodelovati poklicni in prostovoljni gasilci. Pri prostovoljnih gasilcih so imeli v mislih operativne gasilce, katerih znanje in usposobljenost ne bi bila slabša od poklicnih gasilcev. V začetni fazi sta bili izbrani dve poklicni gasilski brigadi, in sicer ljubljanska ter kranjska, ter Gasilska zveza Ljubljana, ki je vključila prostovoljce. URSZR se je z njihovimi vodstvi dogovorila o sodelovanju. Predstavniki URSZR so direktorjem in poveljnikom predstavili projekt ter kakšne so obveznosti, pravice in zadolžitve enot, ki bodo prispevale svoje pripadnike za odhod v Afganistan. Dogovorili so se za tak način nabora, s katerim so prihranili kar nekaj časa. Že na začetku je bila pripravljenost za sodelovanje zelo velika, saj je za vsako enoto zelo pomembno priporočilo, da je njen pripadnik na misiji v tujini. Vsa ta vprašanja so bila urejena pred prvim sestankom z morebitnimi kandidati za odhod. Prvo pripravljalno skupino je sestavljalo 14 gasilcev, osem jih je bilo iz GB Ljubljana, trije iz GRS Kranj, trije pa so bili prostovoljni gasilci iz GZ Ljubljana, od tega en pripadnik SV.

Razpis za drugo pripravljalno skupino

Za drugo skupino so pripravili razpis, s katerim so bile seznanjene Gasilske zveze ter vse poklicne gasilske enote. Na podlagi tega so opravili izbor kandidatov. Na prvi pripravljalni sestanek druge skupine se je 22. aprila

* Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova cesta 61, Ljubljana, bojan.kuntaric@urszr.si

Slika 2. Gasilci, ne samo naši, so morali biti ob vsakem pristanku letala pripravljene, da posredujejo. Na katerem koli delu letališča so morali biti v dveh minutah.

Figure 2. Firemen (not only Slovenian) had to be ready to respond whenever a plane landed. They had to arrive at any part of the airport within two minutes.

Slika 3. Večja nesreča je bila 12. aprila 2005, ko je letalo Antonov 12 pristalo na letališki stezi, vendar je z nje zapeljalo in se vžgalo. Trije slovenski gasilci, Tomaž Ažbe, Aleš Finžgar in Andrej Marolt, so se izkazali pri intervenciji ob tej nesreči, zato so bili odlikovani z medaljo za hrabrost SV.

Figure 3. A major accident happened on 12 April 2005. An Antonov 12 landed, then skidded off the runway and burst into flames. Three Slovenian firemen, Tomaž Ažbe, Aleš Finžgar and Andrej Marolt each received a Medal for Valour of the Slovenian Armed Forces for outstanding bravery shown in the response to this accident.

2005 na podlagi poziva poklicnim in prostovoljnim gasilcem prijavilo 15 kandidatov, v začetku junija se jih je 12 udeležilo prvih usposabljanj. Kandidati so bili iz GB Ljubljana, JZPRS Celje, z letališča Maribor itn. V skupini je bilo tudi več vojakov SV, ki so hkrati tudi operativni prostovoljni gasilci.

Njihovo število se je spreminjalo, saj sta bili za štiri rotacije oblikovani dve pripravljalni skupini. Prva skupina se je pripravljala od marca do avgusta 2004, druga pa od aprila do avgusta 2005. Iz obeh skupin so izbrali 17 gasilcev. V prvi skupini je bilo več kot dovolj kandidatov, v drugi pa jih je bilo toliko, da so med njimi brez težav izbrali najboljše. Res pa je tudi, da ni bilo toliko rezerve, kot so želeli na URSZR. Nekoliko manj kandidatov je bilo tudi zaradi zahtevnih zdravniških pregledov.

V Afganistanu

Najprej sta v Afganistan odpotovala dva gasilca iz vrst prostovoljcev. Novembra 2004 jima je sledilo še pet drugih. Februarja 2005 so trojico gasilcev sicer zamenjali z novimi tremi, drugim štirim pa so misijo z njihovo privolitvijo zaradi uskladitve rotacije s SV podaljšali na devet mesecev. Četrta rotacija je bila avgusta 2005, ko je v Kabul odpotovala nova skupina sedmih gasilcev in zamenjala kolege. Vsak dan so na letališču zabeležili do 200 vzletov in pristankov. Ob morebitnih težavah letala so morali biti gasilci v dveh minutah na katerem koli delu letališča.

Misije v Afganistanu se je tako udeležilo 17 slovenskih gasilcev. Zadnja skupina se je iz Afganistana vrnila konec februarja 2006, s čimer se je ta misija končala.

Zelo dobro sodelovanje s Slovensko vojsko

Pri pripravah gasilcev je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje vsestransko sodelovala s Slovensko vojsko, odgovorna je bila za tako imenovane gasilske priprave in opremljanje z ustrezno gasilsko opremo. Priprave so obsegale vojaško in gasilsko urjenje, pri čemer je bil poudarek predvsem na usposabljanju za posredovanje v požarih na letališču. Opravili so tudi vse zahtevane zdravniške preglede in varnostno preverjanje, kar je v skladu s predpisi za takšne misije. Usposabljanje naših gasilcev je strnjeno trajalo kar tri mesece.

Tako so opravili temeljno vojaško usposabljanje, vojaško dodatno usposabljanje, usposabljanje za licenco letališkega gasilca, v 15. brigadi je potekalo seznanjanje in spoznavanje z različnimi tipi zračnih plovil. S prvo pripravljalno skupino so opravili tudi usposabljanje v ameriškem oporišču Aviano v Italiji, kjer so spoznavali različna vojaška zračna plovila. Kandidati so morali opraviti tudi testiranje in usposabljanje iz angleškega jezika ter vsa dodatna usposabljanja, ki so del priprav Slovenske vojske za takšno misijo, na primer spoznavanje kulture, osnov jezika idr.

Slika 4. Zaradi odnosa naših gasilcev do nalog, ki so jih dobili od mednarodne skupnosti, je poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Miran Bogataj vsem sedemnajstim slovenskim gasilcem, ki so bili v Afganistanu, podelil bronaste znake Civilne zaščite.

Figure 4. Each of the seventeen Slovenian firemen posted to Afghanistan received the Civil Protection Bronze Medal from Mr Miran Bogataj, the Civil Protection Commander, for their commendable attitude towards the tasks assigned to them by the international community.

Dragocene izkušnje

Slovenski gasilci so si v Afganistanu pridobili veliko izkušenj, ki jim bodo koristile pri vsakdanjem delu. Gotovo jim bodo ostale v spominu vse življenje. URSZR se je naučila, kako uresničiti tak projekt, marsikaj so se naučili tudi pri sodelovanju s Slovensko vojsko. Takšno sodelovanje bo v prihodnje še aktualno pri pošiljanju humanitarne pomoči na krizna žarišča, verjetno pa se je iz tega sodelovanja marsikaj naučila tudi Slovenska vojska.

Gledano v celoti je bilo delo naših fantov v Afganistanu zelo dobro, o čemer pričajo ocene, ki so jih pripravili njihovi poveljniki, ki so bili večinoma iz drugih držav. V enem od evalvacijskih poročil, ki ga je za enega naših gasilcev napisal njegov poveljnik Dimitris Bratsios iz Grčije, je med drugim zapisano, da naše fante odlikujejo univerzalnost, pripravljenost za delo in komunikativnost. Te lastnosti so tujci zelo hitro opazili, zaradi tega so jih tudi spoštovali. Slabih ocen o delu naših fantov in njihovem vedenju na misiji v URSZR niso dobili. Ocene so samo prav dobre in odlične. Kot poudarjajo na URSZR, bodo še naprej ohranili tesne stike s temi gasilci in bodo z njimi v prihodnje še sodelovali, saj se zavedajo njihovega znanja ter izkušenj.